

ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 2026-2027
ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
Β΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 1 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ: 12	ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

1. *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, Α΄ Γενικού Λυκείου, Α΄ Τεύχος, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2012. = Κ.Ν.Ε.Λ. Α΄
2. *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, Β΄ Γενικού Λυκείου, Β΄ Τεύχος, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2012. = Κ.Ν.Ε.Λ. Β΄
3. *Κείμενα Κυπριακής Λογοτεχνίας*, Τόμος Α΄, ΥΠΠ, ΠΙ, ΥΑΠ, Λευκωσία 2015. = Κ.Κ.Λ. Α΄
4. *Λεξικό λογοτεχνικών όρων*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2004. = Λ.Λ.Ο.
5. *Δημιουργική Γραφή*, Οδηγίες Πλεύσεως, Υ.Α.Π., Λευκωσία 2012

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΛΥΚΕΙΟ

Γενικός σκοπός του μαθήματος της Λογοτεχνίας στο Εσπερινό Λύκειο είναι η εξοικείωση των μαθητών/μαθητριών με τη λογοτεχνία ως **αισθητικό** και **κοινωνικοπολιτισμικό φαινόμενο**, με στόχο την καλλιέργεια του λογοτεχνικού γραμματισμού, τη διεύρυνση της μορφωτικής τους συγκρότησης και την ανάπτυξη της **κριτικής** και **αισθητικής** τους αντίληψης.

Η **Σύνοψη Στοιχείων Λογοτεχνικού Γραμματισμού** λειτουργεί ως **υποστηρικτικό εργαλείο** για τη **διδασκαλία** και την **αξιολόγηση** του μαθήματος. Περιλαμβάνει τα βασικά στοιχεία λογοτεχνικού γραμματισμού που αναμένεται να κατακτήσουν οι μαθητές/μαθήτριες κατά τη φοίτησή τους στο Εσπερινό Λύκειο και αποτελεί κοινό πλαίσιο αναφοράς για εκπαιδευτικούς και μαθητές/μαθήτριες. Για αναλυτικότερη ενημέρωση, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ανατρέχουν στο θεωρητικό υλικό για τον Λογοτεχνικό Γραμματισμό που είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα του μαθήματος.

Η διδασκαλία της Λογοτεχνίας βασίζεται στις αρχές της **διαφοροποιημένης διδασκαλίας**, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές εκπαιδευτικές εμπειρίες, τις μαθησιακές ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις ιδιαίτερες συνθήκες φοίτησης των μαθητών/μαθητριών. Ο/Η εκπαιδευτικός οργανώνει τη διδασκαλία με ευελιξία, προσαρμόζοντας το περιεχόμενο, τις δραστηριότητες και την αξιολόγηση στις δυνατότητες, στον βαθμό ετοιμότητας και στις ανάγκες της κάθε τάξης. Παράλληλα, η διδασκαλία στο Εσπερινό Λύκειο αξιοποιεί τις επαγγελματικές, κοινωνικές και βιωματικές εμπειρίες των μαθητών/μαθητριών, ώστε η προσέγγιση των λογοτεχνικών κειμένων να συνδέεται ουσιαστικά με την προσωπική τους πραγματικότητα και να ενισχύει τη συμμετοχή τους στη μαθησιακή διαδικασία.

Βασικές αρχές της διδασκαλίας των λογοτεχνικών κειμένων αποτελούν η έμφαση στο **περιεχόμενο** και στα **διαχρονικά μηνύματά** τους, η σύνδεσή τους με το **ιστορικό**, **κοινωνικό** και **πολιτισμικό** τους πλαίσιο, η **επικαιροποίησή** τους, καθώς και η **διακειμενική**, η **διαθεματική** και η **διακαλλιτεχνική** προσέγγισή τους.

Οι τρεις άξονες του Προγράμματος Σπουδών

Το Πρόγραμμα Σπουδών οργανώνεται γύρω από τρεις βασικούς άξονες:

Γνωστικό Περιεχόμενο: Εστιάζει στην καλλιέργεια του λογοτεχνικού γραμματισμού, στην ανάπτυξη της γλωσσικής και αισθητικής αγωγής, στην απόκτηση βασικών γνώσεων για τη λογοτεχνία και στην κατανόηση των κειμένων σε σχέση με το ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό τους πλαίσιο. Παράλληλα, επιδιώκει την ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας και την ορθή αξιοποίηση της βασικής λογοτεχνικής ορολογίας.

Αξιακό Περιεχόμενο: Αποσκοπεί στην καλλιέργεια ανθρωπιστικών και δημοκρατικών αξιών, στον σεβασμό της πολιτισμικής κληρονομιάς, των ανθρωπινων δικαιωμάτων και της διαφορετικότητας, καθώς και στην ανάπτυξη αισθητικού κριτηρίου και υπεύθυνης κοινωνικής στάσης.

Κομβικές Δεξιότητες του 21ου αιώνα: Επιδιώκει την ανάπτυξη της αναλυτικής, συνθετικής και κριτικής σκέψης, την κατανόηση διαφορετικών οπτικών, την παραγωγή τεκμηριωμένου προφορικού και γραπτού λόγου και τη δημιουργική αξιοποίηση της λογοτεχνίας για την ερμηνεία της πραγματικότητας.

ΣΥΝΟΨΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ	
Τα γένη της Λογοτεχνίας	Ποίηση, πεζογραφία, θέατρο
A. Δημοτική Ποίηση	
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο ποίημα	Επανάληψη, παρήχηση, παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, υπερβολή, σχήμα κύκλου, ασύνδετο σχήμα. <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό, ζωντανές εικόνες, έμφαση στο νόημα και συναισθηματική ένταση
Χαρακτηριστικά Δημοτικής Ποίησης	- Κανόνας της ισομετρίας - Δεκαπεντασύλλαβος στίχος - Επαναλήψεις - Σχήμα των τριών - Σχήμα του αδυνάτου - Τυπικά επίθετα (σταθεροί χαρακτηρισμοί προσώπων ή πραγμάτων) - Λιτός και ζωντανός λόγος
B. Παραδοσιακή Ποίηση	
Χαρακτηριστικά	Μέτρο, στροφές, ομοιοκαταληξία, λυρικό ύφος, συνάφεια τίτλου και περιεχομένου του ποιήματος
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο ποίημα	Επανάληψη, παρήχηση, εικόνες (οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές, γευστικές, απτικές), παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, αλληγορία, αντίθεση, ασύνδετο σχήμα, υπερβολή, κοσμητικά επίθετα <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό/μουσικότητα, δημιουργούν ζωντανές εικόνες, τονίζουν το νόημα και ενισχύουν τη συναισθηματική ένταση.
Το ποιητικό υποκείμενο: η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα	Διάκριση ποιητικού υποκειμένου από τον δημιουργό του ποιήματος, δηλ. τον ποιητή
Γ. Μοντέρνα Ποίηση	

Χαρακτηριστικά	Ελεύθερος στίχος, απουσία μέτρου, απουσία ομοιοκαταληξίας, άνισες στροφές, χαλαρή στίξη, χαλάρωση της λογικής και νοηματικής αλληλουχίας, ασάφεια νοημάτων, σύμβολα, διασκελισμός, απλή και καθημερινή γλώσσα, αινιγματικός/αμφίσημος τίτλος σε σχέση με το περιεχόμενο του ποιήματος
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο ποίημα	Επανάληψη, παρήχηση, εικόνες (οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές, γευστικές, απτικές), παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, αλληγορία, αντίθεση, ασύνδετο σχήμα, υπερβολή, κοσμητικά επίθετα. <u>Λειτουργία</u> : (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό/μουσικότητα, δημιουργούν ζωντανές εικόνες, τονίζουν το νόημα και ενισχύουν τη συναισθηματική ένταση.
Το ποιητικό υποκείμενο: η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα	Διάκριση <u>ποιητικού υποκειμένου</u> από τον δημιουργό του ποιήματος, δηλ. τον ποιητή
Ποιητική λέξη – Σύμβολο - Σημασία και συμβολιστική λειτουργία της ποιητικής λέξης - Συγκινησιακός χαρακτήρας της ποίησης	Η μεταφορική σημασία των λέξεων στα ποιήματα και η λειτουργία τους ως συμβόλων - Λειτουργία του ποιητικού συμβόλου ως εμπλουτισμένου γλωσσικού σημείου με μεταφορικές σημασίες - Συναισθηματική και νοηματική αλληλουχία λέξεων
Δ. Πεζογραφία	
Βασικές μορφές έντεχνης πεζογραφίας	Διήγημα, μυθιστόρημα, νουβέλα, χρονικό, μαρτυρίες, ημερολόγιο, βιογραφία, (αυτό)βιογραφία, αυτοβιογραφική αφήγηση, παραμύθι, ευθυμογράφημα
Ο αφηγητής: η «φωνή» που αφηγείται	- Διάκριση αφηγητή από τον συγγραφέα (Ο αφηγητής ως πλασματικό πρόσωπο/δημιούργημα του συγγραφέα) - Τύπος αφηγητή (συμμετοχή στην ιστορία): <u>Ομοδιηγητικός</u>: συμμετέχει στην ιστορία που αφηγείται είτε ως πρωταγωνιστής (<u>αυτοδιηγητικός</u>) είτε ως αυτόπτης μάρτυρας/ δευτερέων χαρακτήρας. <u>Ετεροδιηγητικός</u>: δεν συμμετέχει καθόλου στην ιστορία (αόρατος παρατηρητής). - Πρόσωπο αφήγησης: - Πρωτοπρόσωπη αφήγηση (σε α' πρόσωπο) - Τριτοπρόσωπη αφήγηση (σε γ' πρόσωπο)
Αφηγηματική δομή Τα δομικά στοιχεία της αφήγησης	Αφηγητής, πρόσωπα (χαρακτήρες, ήρωες) χώρος, χρόνος, ιστορία, επεισόδια, πλοκή (η οργάνωση και η εξέλιξη των γεγονότων)
Αφηγηματικοί τρόποι	Αφήγηση, διάλογος, περιγραφή, μονόλογος, σχόλιο <u>Λειτουργία</u> : συμβάλλουν στην εξέλιξη της δράσης, στην παρουσίαση των προσώπων, στη σκιαγράφηση των χαρακτήρων και στη δημιουργία ατμόσφαιρας.
Αφηγηματικές τεχνικές	Τρόποι απόδοσης του λόγου των προσώπων: ευθύς λόγος, πλάγιος λόγος

	Τεχνικές σχετικές με τον χρόνο: <i>αναδρομή</i> (επιστροφή της αφήγησης σε γεγονότα που προηγήθηκαν της κύριας δράσης), <i>πρόληψη/προοικονομία</i> (προαναγγελία γεγονότων που θα συμβούν αργότερα), <i>επιτάχυνση</i> (παράλειψη μέρους της ιστορίας ή περιληπτική του απόδοση), <i>επιβράδυνση</i> (καθυστέρηση της εξέλιξης της αφήγησης μέσω εκτενούς περιγραφής ή σχολιασμού), <i>επανάληψη</i>
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο κείμενο	Επανάληψη, παρήχηση, εικόνες (οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές, γευστικές, απτικές), παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, αλληγορία, αντίθεση, ασύνδετο σχήμα, υπερβολή, κοσμητικά επίθετα. <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό/μουσικότητα, δημιουργούν ζωντανές εικόνες, τονίζουν το νόημα και ενισχύουν τη συναισθηματική ένταση.
Παραμύθια - Βασικοί τύποι και χαρακτηριστικά του παραδοσιακού παραμυθιού - Σχέση παραδοσιακών και σύγχρονων παραμυθιών	Μοτίβα και εκφραστικοί τρόποι, ομοιότητες και διαφορές ως προς το περιεχόμενο και τη μορφή ανάμεσα στα παραδοσιακά και στα σύγχρονα «ανατρεπτικά» παραμύθια επώνυμων συγγραφέων
Χιούμορ Τρόποι έκφρασης του χιούμορ στη λογοτεχνία και η λειτουργία τους	<u>Τρόποι έκφρασης του χιούμορ:</u> λογοπαίγνια, διφορούμενα μηνύματα, παρηχήσεις, επαναλήψεις, υπερβολή, ειρωνεία, σάτιρα, απρόσμενες ή ανατρεπτικές καταστάσεις, κωμικοί διάλογοι, άλλα γλωσσικά παιχνίδια <u>Λειτουργία:</u> δημιουργούν το κωμικό αποτέλεσμα, προκαλούν γέλιο ή χαμόγελο, σατιρίζουν πρόσωπα, συμπεριφορές ή κοινωνικές καταστάσεις, ανατρέπουν ή υπονομεύουν τη συμβατική αντίληψη των πραγμάτων, καλλιεργούν τον προβληματισμό μέσα από το χιούμορ.

ΕΝΟΤΗΤΕΣ		Περίοδοι Διδασκαλίας
	Από τα τέλη του 19ου αιώνα έως τη δεκαετία του 1920 (Πεζογραφία)	
	Κείμενο 4: Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Το μοιρολόγι της φώκιας», Κ.Ν.Ε.Λ. Β', σελ. 68-71	3
Δείκτες Επιτυχίας- Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα - Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας-Διδακτέα	
1. Να αναγνωρίζουν βασικά είδη της έντεχνης πεζογραφίας (διήγημα, νουβέλα, μυθιστόρημα), καθώς και άλλα είδη αφηγήσεων. 2. Να αναγνωρίζουν τη συμμετοχή ή μη του αφηγητή στην ιστορία και το πρόσωπο της αφήγησης, καθώς και τη λειτουργία τους στο πιο πάνω αφήγημα. 3. Να αναγνωρίζουν τους αφηγηματικούς τρόπους σε ένα αφηγηματικό κείμενο και να διερευνούν τη λειτουργία τους.	1. Αναγνώριση του διηγήματος ως είδους της έντεχνης πεζογραφίας και των βασικών χαρακτηριστικών του: μια βασική ιστορία, περιορισμένος αριθμός προσώπων, ενότητα δράσης, σύντομη έκταση, κορύφωση της αφήγησης. Στο συγκεκριμένο κείμενο, η κορύφωση οδηγεί σε τραγικό τέλος, το οποίο εντείνει τη δραματική ένταση και αναδεικνύει το νόημα του έργου. 2. α. Αναγνώριση του τύπου του αφηγητή (ετεροδιηγητικός αφηγητής - δεν συμμετέχει στην ιστορία). β. Αναγνώριση του προσώπου της αφήγησης (γ' πρόσωπο) γ. Διερεύνηση της λειτουργίας του αφηγητή στη δημιουργία αφηγηματικής απόστασης, στην παροχή συνολικής εποπτείας των γεγονότων και στη διαμόρφωση της ατμόσφαιρας και της τραγικής ειρωνείας και στη συμβολή του στη συναισθηματική εμπλοκή του αναγνώστη 3. α. Αναγνώριση των αφηγηματικών τρόπων (αφήγηση, περιγραφή, διάλογος, σχόλιο) β. Διερεύνηση της λειτουργίας του κάθε αφηγηματικού τρόπου: - αφήγηση: οργάνωση και εξέλιξη της πλοκής - περιγραφή: διαμόρφωση του σκηνικού της δράσης, δημιουργία της ατμόσφαιρας και προοικονομία της τραγικής εξέλιξης - διάλογος: σκιαγράφηση των προσώπων και ενίσχυση της τραγικής ειρωνείας	

4. Να αναγνωρίζουν και να διερευνούν κοινωνικά, ιστορικά, πολιτισμικά και άλλα ζητήματα που αναδεικνύονται στη λογοτεχνία.	- σχόλιο: καθοδήγηση της ερμηνείας του αναγνώστη προς το νόημα του έργου και ενίσχυση της συναισθηματικής ανταπόκρισης 4. α. Αναγνώριση και διερεύνηση των κοινωνικών συνθηκών της παραδοσιακής νησιώτικης κοινωνίας, όπως αποτυπώνονται στο διήγημα (φτώχεια, ξενιτιά, θέση της γυναίκας, οικογενειακές σχέσεις, παιδική θνησιμότητα, συλλογική ζωή) β. Διερεύνηση της σχέσης του ανθρώπου με τη φύση, την κοινωνία και την ανθρώπινη μοίρα, όπως παρουσιάζεται στο διήγημα. γ. Συσχέτιση των κοινωνικών και διαχρονικών ανθρώπινων ζητημάτων (απώλεια, θάνατος, μοναξιά, σχέση ανθρώπου - φύσης, ανθρώπινη ευαλωτότητα) που αναδεικνύονται στο διήγημα με σύγχρονα κοινωνικά, οικογενειακά και περιβαλλοντικά ζητήματα. <u>Εισηγήσεις- Ενδεικτικές δραστηριότητες:</u> 1. Στο πλαίσιο της δημιουργικής γραφής, οι μαθητές/μαθήτριες δημιουργούν κείμενα υποτιθέμενης συνέχειας ή εναλλακτικής εξέλιξης της ιστορίας, αξιοποιώντας τα χαρακτηριστικά των προσώπων και του αφηγηματικού κόσμου του διηγήματος. Ενδεικτικά, μπορούν να συνθέσουν διάλογο με τους ήρωες, να παρεμβάλουν τις δικές τους εμπειρίες, να αλλάξουν την εξέλιξη της πλοκής (π.χ. τι θα έλεγε ή πώς θα αντιδρούσε ο βοσκός αν αντιλαμβανόταν την Ακριβούλα στον απόκρημνο δρομίσκο) ή να δημιουργήσουν τη συνέχεια της σκηνής μετά τον θάνατο της Ακριβούλας αξιοποιώντας ψηφιακά εργαλεία, όπως το Essay της πλατφόρμας e-me. 2. Στο πλαίσιο των διακαλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, οι μαθητές/μαθήτριες αποδίδουν δημιουργικά στοιχεία του διηγήματος μέσα από άλλες μορφές τέχνης. Ενδεικτικά, μπορούν να δημιουργήσουν ζωγραφικά έργα ή εικαστικές συνθέσεις εμπνευσμένες από τα πρόσωπα, το φυσικό τοπίο και την ατμόσφαιρα του έργου ή να δημιουργήσουν ταινία μικρού μήκους βασισμένη στο διήγημα. 3. Οι μαθητές/μαθήτριες, σε ομάδες, «χαρτογραφούν» τους αφηγηματικούς τρόπους του διηγήματος με τη μορφή εννοιολογικού χάρτη ή ψηφιακής αφίσας (π.χ. Canva, Padlet),	
---	---	--

	συνοδεύοντας κάθε παράδειγμα με σύντομη τεκμηρίωση της λειτουργίας του στο διήγημα. 4. Οι μαθητές/μαθήτριες επιλέγουν ένα από τα ζητήματα που αναδεικνύει το διήγημα (π.χ. φτώχεια, ξενιτιά, ανθρώπινη απώλεια, σχέση ανθρώπου-φύσης, θέση της γυναίκας) και το συσχετίζουν με τη σύγχρονη πραγματικότητα μέσα από δημοσιογραφικά άρθρα, φωτογραφίες, λογοτεχνικά ή οπτικοακουστικά κείμενα. Στη συνέχεια, δημιουργούν ένα ψηφιακό «παράθυρο στον χρόνο», αξιοποιώντας ψηφιακά εργαλεία όπως Canva, Padlet, Adobe Express ή την πλατφόρμα e-me και παρουσιάζουν με εικόνες, σύντομα κείμενα ή βίντεο πώς το συγκεκριμένο ζήτημα εκδηλώνεται στη σύγχρονη κοινωνία και γιατί εξακολουθεί να είναι επίκαιρο. Τέλος, παρουσιάζουν τα συμπεράσματά τους στην τάξη και αναστοχάζονται σχετικά με τη διαχρονικότητα του ζητήματος.	
	Κείμενο 5: Κωνσταντίνος Θεοτόκης, Η τιμή και το χρήμα: [«Ανάθεμα τα τάλαρα»], Κ.Ν.Ε.Λ. Β΄, σελ. 147-150	2
Δείκτες Επιτυχίας-Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα - Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας-Διδακτέα	
1. Να αναγνωρίζουν βασικά είδη της έντεχνης πεζογραφίας (διήγημα, νουβέλα, μυθιστόρημα), καθώς και άλλα είδη αφηγήσεων. 2. Να αναγνωρίζουν τη δομή και την πλοκή ενός λογοτεχνικού αφηγήματος.	1. α. Αναγνώριση του έργου ως κοινωνικής νουβέλας και εντοπισμός χαρακτηριστικών της, όπως η κοινωνική σύγκρουση, η ρεαλιστική απεικόνιση της ζωής και η εστίαση στα προβλήματα της εποχής. β. Συσχέτιση του είδους του έργου με τα θέματα της προίκας, της φτώχειας, της κοινωνικής ανισότητας και της θέσης της γυναίκας. 2. α. Εντοπισμός των βασικών επεισοδίων του αποσπάσματος και του τρόπου με τον οποίο οδηγούν στην οριστική ρήξη ανάμεσα στον Αντρέα και τη Ρήνη. β. Αναγνώριση της εξέλιξης της πλοκής μέσα από τη σύγκρουση ανάμεσα στην αγάπη και το χρήμα και την κορύφωσή της στην απόφαση της Ρήνης να απορρίψει τον Αντρέα.	

3. Να αναγνωρίζουν τον αφηγητή ως τη «φωνή» που αφηγείται την ιστορία, να τον διακρίνουν από τον συγγραφέα και να αναγνωρίζουν το πρόσωπο της αφήγησης (πρωτοπρόσωπη ή τριτοπρόσωπη) και τη συμμετοχή του στην ιστορία. 4. Να αναγνωρίζουν τους αφηγηματικούς τρόπους σε ένα αφηγηματικό κείμενο. 5. Να ερμηνεύουν τα λογοτεχνικά κείμενα σε διακειμενική και διαθεματική προοπτική και να αντιλαμβάνονται τη λογοτεχνία στη συνάφειά της με άλλες μορφές έκφρασης ως αισθητικό και πολιτισμικό φαινόμενο. 6. Να ευαισθητοποιούνται απέναντι σε κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά κ.ά. προβλήματα, παλαιότερα και σύγχρονα.	3. α. Αναγνώριση του αφηγητή ως ετεροδιηγητικού, ο οποίος δεν συμμετέχει στα γεγονότα και αφηγείται την ιστορία σε τρίτο πρόσωπο. β. Σχολιασμός του τρόπου με τον οποίο η τριτοπρόσωπη αφήγηση παρουσιάζει αντικειμενικά τα γεγονότα και τους χαρακτήρες, αφήνοντας τις πράξεις και τους διαλόγους να αναδείξουν τη σύγκρουση των προσώπων. 4. α. Αναγνώριση της αφήγησης, του διαλόγου, της περιγραφής και του αφηγηματικού σχολίου στο απόσπασμα. β. Ερμηνεία της λειτουργίας των αφηγηματικών τρόπων στην παρουσίαση των χαρακτήρων, στην απόδοση της ψυχικής τους κατάστασης και στην κορύφωση της δραματικής έντασης. 5. α. Συνανάγνωση του αποσπάσματος με άλλα λογοτεχνικά έργα που πραγματεύονται τη θέση της γυναίκας, τον θεσμό της προίκας και τη σύγκρουση ανάμεσα στην αγάπη και το κοινωνικό συμφέρον. β. Αξιοποίηση γνώσεων από την Ιστορία και την Κοινωνική Αγωγή για την κατανόηση των κοινωνικών συνθηκών και των αντιλήψεων που αποτυπώνονται στο έργο. 6. α. Διερεύνηση των κοινωνικών προβλημάτων που προβάλλονται στο απόσπασμα, όπως η προίκα, η φτώχεια, η οικονομική εξάρτηση και οι κοινωνικές ανισότητες. β. Σχολιασμός της στάσης της Ρήνης και του Αντρέα απέναντι στο χρήμα, την αξιοπρέπεια, την αγάπη και την προσωπική ελευθερία, με σύνδεση προς σύγχρονα κοινωνικά ζητήματα. <u>Εισηγήσεις – Δραστηριότητες:</u> 1. Προτείνεται συνανάγνωση με απόσπασμα από το έργο του Γρηγορίου Ξενόπουλου, <i>Στέλλα Βιολάντη</i>, με στόχο τη σύγκριση της στάσης των γυναικείων ηρωίδων απέναντι στον έρωτα, την οικογένεια, την κοινωνική πίεση και την προσωπική τους αξιοπρέπεια.	
---	--	--

	2. Προτείνεται διακειμενική και διαθεματική προσέγγιση με το θεατρικό έργο του Ερρίκου Ίψεν, <i>Το κουκλόσπιτο</i> , με στόχο τη διερεύνηση της θέσης της γυναίκας, των κοινωνικών στερεοτύπων, της οικονομικής εξάρτησης και της διεκδίκησης της προσωπικής ελευθερίας.	
	Η Γενιά του 1930: Πεζογραφία Κείμενο 6: Στρ. Μυριβήλη, Η ζωή εν τάφω [«Η μυστική παπαρούνα»], (Κ.Ν.Ε.Λ. Β΄, σελ. 271-274	3
Δείκτες Επιτυχίας-Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα - Εξεταστέα	Δείκτες Επάρκειας-Διδακτέα	
1. Να αναγνωρίζουν τη συμμετοχή ή μη του αφηγητή στην ιστορία και το πρόσωπο στο οποίο γίνεται η αφήγηση, καθώς και τη λειτουργία τους στο πιο πάνω αφήγημα. 2. Να αναγνωρίζουν τους αφηγηματικούς τρόπους σε ένα αφηγηματικό κείμενο και να διερευνούν τη λειτουργία τους.	1. α. Αναγνώριση του ομοδιηγητικού αφηγητή (ο αφηγητής συμμετέχει στα γεγονότα) και του α΄ προσώπου αφήγησης β. Σύνδεση της λειτουργίας της πρωτοπρόσωπης αφήγησης με την άμεση βιωματική απόδοση των εμπειριών, των συναισθημάτων και της ψυχικής κατάστασης του στρατιώτη-αφηγητή γ. Αναγνώριση της πλαστοπροσωπίας ως αφηγηματικού τεχνάσματος και διερεύνηση της συμβολής της στην αληθοφάνεια, στη βιωματικότητα και στην ενίσχυση του αντιπολεμικού χαρακτήρα του έργου 2. α. Αναγνώριση των αφηγηματικών τρόπων (αφήγηση, περιγραφή και στοιχεία εσωτερικού μονολόγου) β. Διερεύνηση της λειτουργίας του κάθε αφηγηματικού τρόπου: - αφήγηση: οργάνωση και εξέλιξη της δράσης, απόδοση της προσωπικής εμπειρίας του πολέμου και σταδιακή ανάδειξη της εσωτερικής μεταμόρφωσης του αφηγητή - περιγραφή: διαμόρφωση του σκηνικού του χαρακώματος, δημιουργία της πολεμικής ατμόσφαιρας, ανάδειξη της αντίθεσης ανάμεσα στη φρίκη του πολέμου και στην ομορφιά της φύσης και ενίσχυση της παραστατικότητας του κειμένου - στοιχεία εσωτερικού μονολόγου: άμεση έκφραση των σκέψεων, των συναισθημάτων, των εσωτερικών συγκρούσεων και της ψυχικής μεταμόρφωσης του αφηγητή, καθώς και ανάδειξη της	

3. Να ερμηνεύουν λογοτεχνικά κείμενα σε διακειμενική και διαθεματική προοπτική και να αντιλαμβάνονται τη λογοτεχνία στη συνάφειά της με άλλες μορφές έκφρασης ως αισθητικό και πολιτισμικό φαινόμενο. 4. Να αναγνωρίζουν και να διερευνούν τους τρόπους με τους οποίους τα ιστορικά γεγονότα επιδρούν στη ζωή των ανθρώπων, διαμορφώνοντας την ατομική/συλλογική συνείδησή τους.	ανάγκης του ανθρώπου να διαφυλάξει την ελπίδα, την ομορφιά και την ανθρωπιά ακόμη και μέσα στη φρίκη του πολέμου. 3. α. Συνανάντηση του αποσπάσματος με άλλα αντιπολεμικά λογοτεχνικά έργα της ελληνικής ή της παγκόσμιας λογοτεχνίας και εντοπισμός κοινών θεμάτων, αξιών και τρόπων αναπαράστασης του πολέμου β. Αξιοποίηση γνώσεων από το μάθημα της Ιστορίας για την κατανόηση του ιστορικού πλαισίου του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και της επίδρασής του στη θεματολογία και στην ιδεολογία του έργου γ. Ένταξη του αποσπάσματος στο ιστορικό, γραμματολογικό και αισθητικό πλαίσιο της Γενιάς του 1930 και της αντιπολεμικής πεζογραφίας δ. Ανάλυση του συμβολισμού της παπαρούνας ως εικόνας που αντιπαραβάλλεται στη φρίκη του πολέμου και αναδεικνύει τη δύναμη της ζωής, της φύσης, της ελπίδας, της αναγέννησης και της ανθρώπινης ευαισθησίας. ε. Συσχέτιση του αποσπάσματος με έργα άλλων μορφών τέχνης (ζωγραφική, φωτογραφία, κινηματογράφος, μουσική) που πραγματεύονται τον πόλεμο, τον ανθρώπινο πόνο και τη διατήρηση της ελπίδας μέσα στις ακραίες συνθήκες της ανθρώπινης ύπαρξης 4. α. Αναγνώριση και διερεύνηση στοιχείων του ιστορικού πλαισίου του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, όπως αποτυπώνονται στο απόσπασμα (χαράκωμα, στρατιωτική ζωή, τραυματισμός, διαρκής απειλή του θανάτου, συνθήκες απομόνωσης και ανασφάλειας). β. Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο ο πόλεμος επηρεάζει τη σκέψη, τα συναισθήματα, τις αξίες και τη στάση ζωής του αφηγητή απέναντι στη ζωή, στον θάνατο, στη φύση και στον άνθρωπο. γ. Σχολιασμός της αντίθεσης ανάμεσα στη φρίκη του πολέμου και στη συμβολική παρουσία της παπαρούνας ως φορέα ζωής, ελπίδας, αναγέννησης, ομορφιάς και ανθρώπινης αξιοπρέπειας, καθώς και της συμβολής της στη διαμόρφωση του αντιπολεμικού μηνύματος του αποσπάσματος δ. Συσχέτιση των ιστορικών και διαχρονικών ανθρώπινων ζητημάτων που αναδεικνύονται στο	
--	---	--

	απόσπασμα (πόλεμος, ανθρώπινος πόνος, τραύμα, μοναξιά, αξία της ζωής, ελπίδα, ανθρωπιά, ψυχική αντοχή) με σύγχρονες πολεμικές συγκρούσεις, την προσφυγιά, τις ανθρωπιστικές κρίσεις και την ανάγκη διαφύλαξης της ειρήνης και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. <u>Εισηγήσεις- Ενδεικτικές Δραστηριότητες:</u> 1. Οι μαθητές/μαθήτριες μετατρέπουν την πρωτοπρόσωπη αφήγηση σε τριτοπρόσωπη και συγκρίνουν τις δύο εκδοχές, διερευνώντας πώς μεταβάλλονται η αμεσότητα, η βιωματικότητα, η αξιοπιστία του αφηγητή και η πρόσληψη του αντιπολεμικού μηνύματος του έργου. 2. Οι μαθητές/μαθήτριες δημιουργούν ένα ψηφιακό εικαστικό ή πολυτροπικό έργο (Canva, Adobe Express, Padlet, e-me), στο οποίο αποδίδουν εικαστικά τον συμβολισμό της παπαρούνας και την αντίθεση ανάμεσα στη ζωή και στον πόλεμο, συνοδεύοντας τη δημιουργία τους με σύντομο επεξηγηματικό κείμενο που αιτιολογεί τις επιλογές τους. 3. Οι μαθητές/μαθήτριες συντάσσουν επιχειρηματολογικό κείμενο σχετικά με τις επιπτώσεις του πολέμου στην ψυχροσύνθεση του ανθρώπου, αξιοποιώντας τεκμήρια από το απόσπασμα, καθώς και παραδείγματα από τη σύγχρονη πραγματικότητα.	
	ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	8
	ΣΥΝΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	2
	ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΙΣ / ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	2

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	
ΓΡΑΠΤΗ	ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ/ΣΥΝΤΡΕΧΟΥΣΑ/ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ
Ένα (1) Διαγώνισμα διάρκειας σαράντα (40') λεπτών για κάθε τετράμηνο Τελική εξέταση διάρκειας 135 λεπτών	- Προφορική επίδοση - Κατ' οίκον εργασία - Εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης (διαθεματικές εργασίες, εργασίες τύπου Project, κ.ά.) - Συμμετοχή σε διαγωνισμούς